

RAMILDA: Eelmisel korral jäi mul kiri pooleli. Tahtsin Teile nimelt veel öelda, et kui ma Teile enam ei kirjuta, siis Te teate, mis minuga on. Veel tahan Teile öelda, kui hirmus tänulik ma olen Teile nende sõnade eest, mis Te mulle ütlesite, kui seisime viimast korda seal pika musta laua juures. On Teile kunagi mõttesse tulnud, et seal seisime elus teineteisele kõige lähemal? Minul tuleb see sagedasti meelde. Ja ma olen sama sagedasti mõelnud: kahju, et ma seda tol korral ei teadnud. Ma aimasin küll, aga ma ei tahtnud seda teada, sest oleksin ma seda nõnda teadnud kui praegu, siis oleksime võinud seista teineteisele veel lähemal.

Täna olen ma õnnelik, täna olen ma peaaegu pööraselt õnnelik, sest mul on äkki suur ja püha tundmus, et mind võidakse armastada. Kas Te mõistate, mis see tähendab, kui nõnda tunda? Olete Teie kunagi midagi selletaolist tundnud? Ma mõtlen, et tuleb kevad, tulevad linnud ja laulavad ning punuvad pesi, tulevad lilled ja lõhnavad – lõhn on lillede laul, eks? – ja mind ei ole enam, aga see, kes mind armastab, kõnnib päikese paistel ja mõtleb minu peale ning nõnda saan ka mina tulevast, ületulevast ja järgmisestki kevadest osa. Kui mitte palju, siis pisinatuke ikkagi. Kriipsukenegi! Sest kuis ka see armastus aastate jooksul väheneb, midagi jääb temast ometi järele. Aga paljude on mulle siis vaja, kui olen juba surnud!

Saadan Teile oma pildi. See on siis tehtud, kui ma veel ei tundnud, et mind armastatakse, aga nüüd, kus ma seda tunnen, tahan ma, et mind armastatakse niisugusena, nagu olen sellel pildil.

Üks teenija ütles mulle siin: „Preili, mul on teist nii kahju, teil on ilusad silmad.” Kas mul on tõesti ilusad silmad? Kas nad on pisutki ilusad? Mis Te arvate? Ma nii tahaks, et vähemalt Teiegi näeksite neis pisut ilu. Sest ilu on see, mis jääb, kõik muu kaob. Hing kaob, vaim kaob, aga ilu ei kao, tema jääb. Sest kui keegi on ilu näinud, kui keegi on ilu nähes ilu tundnud, siis saab tema ise seeläbi ilusamaks, võtab tuntu, maitstud ilu endasse ja nõnda jääb ilu, kui kõik kaob. Eks ole see jumalik? Jääb see, mida tõeliselt pole olemaski, ja kaob see, mis olemas. Nii et kui Teie pisutki olete tundnud minu silmis ilu, siis elab ilu Teis edasi. Ma olen nii õnnelik seda mõeldes!

See on viimane kord, kus ma pliiatsi kätte võtan, võib-olla eelviimane. Viimasel korral panen ka oma nime alla, sest varsti pole ma üldse muud kui aga paljas nimi. Sellepärast

panengi ta kirja lõppu nagu lõhnav lille. Kui ma ainult teaksin, missugune lõhnab Teie meelest kõige paremini, kas Ramilda või Rimalda, Radilma või Ridalma, Darilma, Diralma.

*A.H Tammsaare „Inimene ja jumal” („Tõe ja õiguse II” põhjal dramatiseerinud Voldemar Panso)*